

گزارشی از:

کنفرانس جهانی محیط زیست و توسعه

از ۳ تا ۱۴ جون ۱۹۹۲

* دکتر مصطفی مهاجرانی

گرفته است. غنی از روی آرز و فقیر از روی نیاز در تاراج ذخایر زمین بی پروا بوده‌اند. اکنون درباره کاهش سریع آنچه که برای شیوه زندگی ما و حتی برای حیات، اساسی است دلواپسی شدیدی وجود دارد. در دو دهه پیش، علاوه بر تاراج ذخایر زمین، جنگ‌های ناحیه‌ای و بین‌المللی مانند جنگ تحمیلی عراق علیه ایران با پشتیبانی ابرقدرت‌ها به وقوع پیوست، جنگ شوروی علیه مردم افغانستان، جنگ نفت در خلیج فارس، ناآرامی‌های کشمیر، سریلانکا، یوگسلاوی و بعضی از جمهوری‌های تازه استقلال یافته شوروی سابق، ضایعات غیرقابل جبرانی را به وجود آورده است.

جمعیت جهان در این مدت بیست سال حدود ۱/۷ میلیارد نفر افزایش یافته که ۱/۵ میلیارد نفر آن مربوط به کشورهای در حال توسعه است و این در حالی است که نزدیک به یک میلیارد نفر در فقر و گرسنگی شدید به می‌برند. یک برآورد مقدماتی حاکی از آن است که اگر

دومین کنفرانس سازمان ملل در زمینه محیط زیست و توسعه بیست سال پس از برگزاری نخستین کنفرانس (استکهلم ۱۹۷۲) در شهر ریودوژانیرو برزیل تشکیل گردید. در این کنفرانس نزدیک به ده هزار نفر از کارشناسان و تصمیم‌گیرندگان ۱۷۲ کشور جهان تحت تدابیر شدید امنیتی در ۴۰ کیلومتری خارج از شهر ریو و در محلی به وسعت ۶۰۰ هکتار گردهم آمدند تا به ارزیابی عملکرد بیست ساله پرداخته و پیشنهادهای برنامه‌هایی که به وسیله ارگان‌های تخصصی طی جلسات متعدد تدوین و تهیه گردیده بود صحنه گذارده و آینده امیدبخشی را تحت عنوان محیط زیست و توسعه پایدار در مقابل بدهی‌های سنگین انسان به طبیعت به بشریت تقدیم نمایند.

ولی جو سیاسی جهان نسبت به زمان برگزاری اولین کنفرانس محیط زیست، بر اثر عملکرد بسیار ناموفقش دگرگون شده و افق تیره و تاری در مقابل انسان قرار

* مشاور معاونت امور تولیدی در سازمان برنامه و بودجه

اگر بخواهند فقط غذای بخور و نمیر برای آنها تهیه نمایند ۳۰ دلار برای هر نفر در سال ضروری است و گرچه در قبال ضایعات مصرف کشورهای پیشرفته بسیار ناچیز است ولی به هر حال به حدود ۳۰ میلیارد دلار نیاز می‌باشد.

در این مدت نزدیک به ۲۰۰ میلیون هکتار از جنگل‌های ازبین رفته است. مواد شیمیائی حاصل از عملکرد غیرمسئولانه انسانها به لایه ازن صدمه زده است. بیش از یکصد و سی میلیون هکتار بر کویرها و بیابانهای جهان افزوده شده است، ۴۸۰ میلیون تن از بهترین خاک‌های زراعی شسته شده و از دست رفته است و هزاران گیاه و حیوان دیگر وجود خارجی ندارد. گازهای گلخانه‌ای بیش از ۲۵ درصد افزایش یافته است.

با آنکه کنفرانس استکهلم هشدارهای زیادی را مطرح کرد و با آنکه برای اجرای توصیه‌ها و هشدارها، یک واحد در سازمان ملل برای محیط زیست بوجود آمد و نزدیک به ۱۱۵ واحد تحت عنوان وزارتخانه یا سازمان محیط زیست و بیش از یکصد هزار واحد غیردولتی برای حفاظت از محیط زیست از سال ۱۹۷۲ تا کنون بوجود آمده است، ولی هیچ یک از این عملیات و تلاش‌ها آن طور که باید، موثر واقع نشده و این انسانهای خاطی و متجاوز روز به روز بر قدرت تخریبی خود افزوده و جامعه بشری را به لب پرتگاه نیستی نزدیک می‌نمایند. به گفته دبیرکل کنفرانس «انسان موفق‌ترین گونه است ولی گونه‌ای است غیرقابل کنترل».

کارشناسان و تصمیم‌گیران در خلال ۱۲ روز کنفرانس با ۳۵۰ موضوع متفاوت مواجه بودند که یکصد و پنجاه مورد آن را منابع مالی و مکانیزم اجرایی تشکیل می‌داد. برای بررسی مسائل مطروحه هشت گروه تحت عناوین زیر تشکیل گردید:

- گروه منابع مالی و مکانیزم آن به ریاست سفیر

برزیل در سازمان ملل

- گروه تکنولوژی به ریاست وزیر صنایع هلند
- گروه اتمسفر به ریاست سفیر سوئد در سازمان ملل
- گروه تکنولوژی بیولوژیکی و تنوع گونه‌های زیستی به ریاست سفیر شیلی در سازمان ملل

- گروه آب به ریاست سفیر نیجریه در سازمان ملل
- گروه ابزارهای حقوقی به ریاست سفیر مصر در سازمان ملل

- گروه نهادها به ریاست سفیر مالزی در سازمان ملل
- گروه جنگل به ریاست سفیر سنگاپور که ضمناً ریاست کمیسیون اصلی را نیز به عهده داشت.

روش کار کنفرانس آنچنان بود که هر یک از گروه‌ها با توجه به دستور کار ۲۱ به بررسی مسائل موجود پرداخته و نتایج را به کمیسیون اصلی گزارش می‌نمودند. در صورتی که مسائل در این کمیسیون به نتیجه‌ای نمی‌رسید موضوع به کمیته وزراء و سپس به کمیسیون سران برای حل آنها منتقل می‌گردید.

گزار دستور کار ۲۱ مشتمل بر ۴۰ فصل به شرح زیر می‌باشد:

- فصل اول مقدمه
- فصل دوم تا هشتم - ابعاد اقتصادی و اجتماعی
- فصل نهم تا بیست و دوم - حفاظت و مدیریت منابع برای توسعه

فصل بیست و سوم تا سی و دوم - تقویت نقش گروههای اصلی جامعه

فصل سی و سوم تا چهل ام - ابزارهای اجرایی
این گزارش به بحث در مورد فصل سی و سوم یعنی منابع مالی و مکانیزم اجرایی می‌پردازد. یعنی نسخه‌ای که کشورهای پیشرفته برای کشورهای جهان سوم پیچیده و خود حاضر به هیچ نوع کمکی در این زمینه نبودند.

به غیر از فصل مربوط به منابع مالی و مکانیزم

اجرائی و مقدمه، بقیه فصول دستور کار ۲۱ منتهی به ابزار اجرائی یعنی تامیون منابع مالی می‌گردید. با آنکه حدود بیست سال است که از کنفرانس استکهلم می‌گذرد ولی مسئله تامین منابع مالی و مکانیزم اجرائی آن طور که باید حل نگردیده است و در حالی که مجمع عمومی سازمان ملل تصویب کرده بود که ۰/۷ درصد از تولید ناخالص ملی کشورهای پیشرفته برای حل مسائل محیط زیست کشورهای جهان سوم به مصرف برسد ولی تا زمان برقرار کنفرانس بیش از ۰/۳ درصد آن پرداخت نشده بود، در حالی که آلودگی‌ها به شدت و دامنه وسیع‌تری گسترش یافته است.

در چهار اجلاسی که قبل از تشکیل کنفرانس برای تدوین برنامه‌های آن تشکیل شده بود در زمینه منابع مالی و مکانیزم اجرائی تفاهمی حاصل نشده بود. گروه ۷۷ موضوع خود را در اجلاس کوآلالمپور به این شرح مشخص نمود که منابع مالی مورد نیاز اجرای دستور کار ۲۱ بایستی علاوه بر استفاده از کمک‌های رسمی توسعه‌ای که در جریان است، باید دارای این ویژگی‌ها باشد:

- مشخص بوده، ماهیاتیاً دموکراتیک باشد.

- با توجه به اولویت و نیازهای کشورهای درحال توسعه باشد.
- بدون قید و شرط برای همه کشورهای درحال توسعه باشد.

از طرف دیگر ژاپن و گروه کشورهای اروپای مشترک و اروپای شمالی، به بحث پرداخته و با این پیشنهاد موافق نبودند و بالاخره جز گزارش گروه ۷۷ و چین سند دیگری برای طرح در کنفرانس ریو تهیه نگردید. طبق برآورد دبیرخانه کنفرانس می‌بایست سالانه ۶۰۰ میلیارد دلار در زمینه محیط زیست سرمایه‌گذاری شود که ۸۰ درصد آن را کشورهای جهان سوم و بقیه را مجامع بین‌المللی تامین نمایند.

کشورهای جهان سوم درخواست نمودند که منابع مالی کافی، اضافی و جدید از طرف کشورهای پیشرفته برای آنها تامین گردد. به علاوه مکانیزمی به وجود آید که به دور از بوروکراسی و با رعایت دموکراسی این منابع در اختیار کشورهایی که مواجه به آلودگی‌های مختلف هستند قرار گیرد.

حاصل بحث‌های فوق‌الذکر منتهی به آن شد که در نوشته‌های بعد از اجلاس کوآلالمپور، کیوتو و واشنگتن، موضوع منابع کافی را حذف و فقط به منابع اضافی و جدید بسنده کرده‌اند.

در زمینه مکانیزم اجرایی صندوق تامین تسهیلات وابسته به بانک جهانی GEF از لحاظ تصمیم‌گیری و اینکه حاکمیت سرمایه در آنجا وجود دارد مورد قبول گروه ۷۷ نبوده و درخواست داشتند ساختار موجود در این زمینه تغییر داده شود. این صندوق که ۱۸ ماه از تاسیس آن می‌گذرد، در این مدت موفق شده است برای ۷۲ طرح مبلغ ۵۶۰ میلیون دلار تامین اعتبار نماید. روش کار در این صندوق آنچنان است که طرح‌های پیشنهادی کشورها باید با نظر برنامه‌های عمران و محیط زیست سازمان ملل و بانک جهانی بررسی و تصمیم‌گیری شود. گروه ۷۷ با این شیوه عمل مخالف است و بخش غیردولتی نیز معتقد است که از لحاظ ارائه اطلاعات، روش کار صندوق نمی‌تواند مورد استفاده آنها باشد. در روزهای تشکیل کنفرانس در ریودوژانیرو مسئولین صندوق طی مصاحبه‌ای که به عمل آوردند نظر گروه ۷۷، دائر بر تغییر ساختار صندوق را پذیرفتند. ولی نظرات بخش غیردولتی را رد کرده و مدعی شدند که این بخش هر نوع اطلاعاتی بخواهد در اختیارش خواهند گذاشت.

با توجه به مطالب فوق‌الذکر اولین جلسه گروه منابع مالی و مکانیزم اجرایی در روز چهارشنبه سوم جون به

ریاست آقای دکابرون سفیر برزیل در سازمان ملل تشکیل گردید. ایشان یک یادداشت چهار صفحه‌ای را تحت عنوان عوامل مربوط به گزارش کار یا به عبارت دیگر خطوط کلی که باید در سند مربوط به منابع مالی و مکانیسم اجرایی رعایت شود به نمایندگان کشورهای ارائه نمودند. ضمناً قید نمودند که در تهیه سند، فصل ۳۳ دستور کار ۲۱، سند شماره ال ۴۱ که گروه ۷۷ و چین تهیه نموده‌اند رعایت خواهد شد و سند اصلی کنفرانس را با در نظر گرفتن این سند تنظیم خواهند نمود. گزارش مذکور مورد تأیید کشورهای پیشرفته قرار گرفته ولی چون این گزارش مورد تأیید گروه ۷۷ (۱۲۸ کشور) و چین قرار نگرفت و به مواضع آنها توجه لازم به عمل نیامده بود، پیشنهاد ختم جلسه را نمودند و بلافاصله از اعضاء گروه ۷۷ درخواست شد که صبح روز جمعه ۷ جون تشکیل جلسه داده و رسماً مواضع خود را نسبت به گزارش رئیس جلسه اعلام دارند.

قبل از آنکه به ادامه بحث در این زمینه به پردازیم لازم است به بررسی سند شماره ال ۴۱ تهیه شده توسط گروه ۷۷ و چین که در نیویورک انتشار یافته به پردازیم. در قطعنامه شماره ۲۲۸/۴۴ قسمت اول پاراگراف ۱۵ چنین آمده است: مجمع عمومی سازمان ملل می‌خواهد که کنفرانس محیط زیست و توسعه پایدار اقدامات زیر را انجام دهد.

۱ - راهها و وسائلی را برانگیزد که منابع مالی جدید و اضافی، به خصوص برای برنامه و طرحهایی که در جهت اهداف و اولویتهای توسعه ملی کشورهای در حال توسعه است فراهم آورده و اقدامات خاص بعدی جامعه بین‌المللی را براساس آمار و ارقام دقیق و قابل اعتماد امکان پذیر سازد.

۲ - راهها و وسائلی لازم را برای تامین منابع مالی اضافی به منظور حل مسائل عمده بین‌المللی که کشورهای

در حال توسعه به علت فقدان منابع مالی و ظرفیتهای فنی و تخصصی قادر به انجام نیستند فراهم نمایند.

۳ - مکانیزمهای مالی مختلف را به منظور فراهم آوردن تکنولوژی مناسب برای کشورهای جهان سوم فراهم کند.

۴ - میزان منابع مالی مورد نیاز برای اجرای موفقیت آمیز تصمیمات و توصیههای کنفرانس را توأم با شناسائی منابع ممکن شامل منابع اضافی تعیین نماید.

نکات فوق‌الذکر در گزارش ال ۴۱ مورد تأیید کشورهای پیشرفته قرار نگرفت و به همین دلیل سند رسمی در این مورد به گروه منابع مالی و مکانیسم اجرایی ارائه نشد و قرار بر این گردید که سند مربوط در جریان بحثهای کنفرانس تهیه گردد. از این رو افراد گروه به دو قسمت تقسیم گردیدند. عده‌ای ماموریت یافتند که سند مربوط را تهیه نمایند و عده‌ای دیگر در زمینه منابع مالی دستور کار ۲۱ به بررسی به پردازند.

گروه ۷۷ و چین در روز هفتم جون تشکیل جلسه داد و در مقابل گزارش رئیس جلسه گزارشی تهیه نمود که در آن مصرأً خواسته شده بود که طرفین به مذاکره و تفاهم به پردازند. نکات اصلی مورد درخواست گروه ۷۷ و چین آن بود که کشورهای پیشرفته هر چه زودتر و حداکثر تا سال ۲۰۰۰ میلادی نسبت به پرداخت بدهی خود یعنی ۰/۷ درصد تولید ناخالص داخلی اقدام نموده و صندوق پرداخت تسهیلات که وابسته به بانک جهانی است تغییر ساختار داده و حاکمیت سرمایه وجود نداشته باشد و با اصول دموکراسی اداره گردیده و از بوروکراسی موجود که بر صندوق حکمفرماست پرهیز گردد.

در مقابل این موضوع بعضی از کشورهای شمال هم در تلاش بودند که اصولاً تمام قسمت‌های مربوط به ابزار اجرایی را از فصول دستور کار ۲۱ حذف نموده و فقط به ذکر رقم کلی اعتبارات مورد نیاز به پردازند. همچنین

صندوق تسهیلات بانک جهانی دارای سهام ممتازه بشود و این سهام به آنها تعلق داشته باشد و کشورهای جهان سوم که سهامدار هستند نتوانند تصمیمات آنها را وتو نمایند. به علاوه با افزایش سرمایه‌های موجود مخالف بودند، با آنکه اروپای مشترک قبلاً تعهد خود را نسبت به افزایش سرمایه موسسه توسعه بین‌المللی آی دی ا (IDA) ابراز داشته بود ولی بعضی از کشورهای شمال با آن مخالف بودند.

نماینده امریکا بلافاصله در جلسه عصر روز هفتم جون اعلام نمود در جهت اجرای درخواست گروه ۷۷ و چین حاضر به مذاکره است. کشورهای اروپای مشترک، اروپای شمالی، ژاپن، کانادا و استرالیا و نیوزیلند هم در این مورد انعطاف نشان داده و موافقت خود را با مذاکره اعلام داشتند و با آنکه قرار بر این شد که روز هشتم جون صبح و بعدازظهر جلسات گروه ادامه یافته و ضمناً رئیس جلسه نسبت به تهیه فصل ۳۳ دستور کار ۲۱ اقدام نماید ولی نماینده امریکا اعلام داشت که با همه مواضع گروه ۷۷ و چین موافقت دارد و این باعث خوشحالی همگان گردید که قطعاً فصل ۳۳ تهیه و به تصویب خواهد رسید.

در جلسه هشتم جون تقریباً جناح‌های مختلف مواضع خود را تکرار نمودند و به نظر می‌رسید که اختلافات تا حدی حل شده است. در جلسه بعدازظهر و در آخرین ساعات روز رئیس جلسه پیش‌نویس فصل ۳۳ را به جلسه ارائه داد که در آن بحث‌های هفته گذشته را تا حد زیادی پوشش داده بود. با گزارشی که قبلاً رئیس جلسه ارائه داده بود تفاوت‌هایی دیده می‌شد، رشد اقتصادی، توسعه اجتماعی و ریشه کن کردن فقر را به عنوان اولویت‌ها تعیین کرده و یادآور شده بود که مسائل جهانی و محلی محیط زیست به یکدیگر ارتباط دارند. در بخش فعالیت‌ها آورده بود که کشورهای متعهد باید هرچه زودتر بدهی خود را (۰/۷ درصد تولید ناخالص داخلی)

بدون قید زمان پرداخت نمایند.

همچنین کشورهای کمک کننده بیشترین تلاش را به کار خواهند برد که سهم خود را افزایش دهند. موضوع مربوط به صندوق تسهیلات بانک جهانی به همان صورتی که بود باقی ماند. در بخش ابزارهای اجرائی آمده بود که رقم ۱۲۵ میلیارد دلار برآورده شده توسط دبیرخانه کل کنفرانس برای اجرای دستور کار ۲۱ پیش‌بینی است و رقم واقعی مرتبط است با استراتژی‌ها و برنامه‌های اجرائی. همچنین این مطلب آورده شده بود که تعهدات مالی مربوط به دستور کار ۲۱ باید توسط کشورهای پیشرفته انجام شده و در فصل مربوط به نهادها منعکس گردد.

گزارش فوق‌الذکر باز به دو نکته مورد درخواست گروه ۷۷ و چین که حداکثر تاریخ پرداخت بدهی‌ها تا سال ۲۰۰۰ میلادی تعیین شده بود و تغییر ساختار صندوق تسهیلات بانک جهانی را نیز طلب نموده بودند توجه لازم مبذول نداشته بود که در مقابل آن اصلاحیه‌ای تهیه نمودند.

دهم جون جلسه گروه منابع مالی و مکانیسم اجرائی تشکیل گردید و قرار بر این شد که متن پیشنهادی رئیس جلسه به صورت پاراگراف به پاراگراف مورد بررسی و تصویب قرار گیرد. گروه ۷۷ حدود ۴۰ متمم برای متن تهیه شده تدوین نموده بود. این متمم‌ها شامل تعیین سال ۲۰۰۰ میلادی به عنوان هدف پرداخت ۰/۷ درصد تولید ناخالص داخلی علاوه بر کمک‌های رسمی توسعه‌ای، برداشتن عبارت تجارت آزاد و گذاردن مبادله عادلانه تجارت و برداشتن عبارت رشد اقتصادی و گذاردن توسعه اقتصادی و اجتماعی.

پیشنهاد جالبی نیز ارائه شد که تمام ابزارهای اجرائی کلیه فصول دستور کار ۲۱ حذف گردد به خصوص که برآوردها از دقت کافی برخوردار نبوده و مستقیماً مربوط است به استراتژی و برنامه‌های خاص دولت‌ها و موسساتی

که مسئولیت اجرای آنها را دارند.

با توجه به عدم تفاهم‌های موجود در مورد منابع مالی و مکانیسم اجرائی که به طور مداوم در هشتم جون ادامه یافت قرار بر این شد که جلسه گروه در روز یازدهم جون تشکیل گردیده و به بررسی پردازد. گروه بسیار کوچکی شامل ۸ نفر از کشورهای پیشرفته و ۸ نفر از کشورهای جهان سوم به طور خیلی غیررسمی به بحث پرداختند.

بالاخره زمینه لازم برای تفاهم فراهم گردید و قرار شد مسائل موجود گزارش فصل ۳۳ دستور کار ۲۱ در کمیته اصلی مورد بحث و بررسی قرار گیرد. این مسائل عبارت بودند از تاریخ قطعی پرداخت بدهی کشورهای پیشرفته بابت ۰/۷ درصد تولید ناخالص داخلی آنها، تعیین مبلغی که باید به کمک‌های رسمی توسعه‌ای اضافه شود مشروط نبودن کمک‌های صندوق تسهیلات بانک جهانی، این هر سه مسئله در کمیته اصلی حل نگردید و قرار بر این شد، به کمیته وزراء ارسال گردد. اصلاحات دیگر نیز مورد نظر بود که به هر حال شکافی در داخل گروه ۷۷ به وجود آورد و آن طور که انتظار می‌رفت موفقیت‌های مورد نظر به دست نیامد.

کمیته اصلی به استخراج یکصد مسئله مربوط به ابزار اجرائی هر فصل از گزارش دستور کار ۲۱ اقدام نمود و تذکر داد که برآوردهای موجود ارتباط مستقیم با استراتژی‌ها و برنامه‌های کشورها دارد و متمم‌های کمی به این قسمت وارد آمد.

گروه ۷۷ در روز ۱۱ جون تشکیل جلسه داد تا متن جدید پاراگراف ۱۶ (a) (i) در مورد افزایش مبلغ کمک‌های رسمی توسعه‌ای را به بحث به پردازد ولی همه اعضا گروه ۷۷ با این برداشت موافق نبودند و به طور کلی معتقد بودند که این بهترین تفاهمی است که امکان دارد.

مشاوره در زمینه پاراگراف ۱۵ ادامه یافت به خصوص

در مورد جدول زمانی پرداخت بدهی‌های کشورهای پیشرفته پنج عبارت پیشنهاد گردید ولی یکی از مسائل عمده در این زمینه عدم وجود وزاری دارائی کشورها بود. امیدواری آن بود که در این زمینه هیئت‌های نمایندگی کشورها با تماس با وزرای دارائی خود راه‌حل‌های مربوط را بررسی و ارائه دهند. کشورهای اروپای مشترک قادر نبودند که نظر قطعی یا موافقت خود را با درخواست‌های گروه ۷۷ اعلام دارند. فرانسه و هلند موافقت خود را با پرداخت ۰/۷ درصد تولید ناخالص داخلی تا پایان سال ۲۰۰۰ اعلام داشتند. انگلستان و آلمان با این برداشت مخالف بودند. دولت امریکا در این بحث‌ها شرکت نداشت و نظری نسبت به پرداخت و جدول زمانی ابراز نداشت و هیچگاه خود را به این هدف متعهد نمی‌دانست.

صبح روز بعد جلسه ختم شد و متن مورد نظر به دست آمد و قرار شد مجدداً اگر گروه‌های منطقه‌ای نظری دارند، ارائه دهند بالاخره عبارت زیر که کشورهای پیشرفته بدهی خود را تأیید می‌نمایند و علاقمند هستند که آن را پرداخت کنند ولی بعضی از آنها جدول زمانی را قبول دارند که تا سال ۲۰۰۰ پردازند و بقیه این تاریخ را قبول ندارند، توافق شد که کمیون مربوط به توسعه پایدار منظمأ پیشرفت‌های مربوط در زمینه رسیدن به اهداف دستور کار ۲۱ را بررسی نموده و منابع موجود را نیز بررسی نموده و آنهایی که هنوز به هدف تعیین شده در زمینه منابع مالی نرسیده‌اند تشویق نماید که اقدام لازم را در این مورد بنمایند.

نتیجه گیری

طرح‌ها و برنامه‌هایی که در دستور کار ۲۱ آورده شده طبق برآورد دبیرخانه کنفرانس نیاز به سرمایه‌گذاری معادل ۶۰۰ میلیارد دلار در سال را دارد که ۸۰ درصد آن

این صورت می‌توان امیدوار بود که نتیجه مطلوب بدست آید.

۷ - نظر دیگری که می‌توان ارائه داد و شاید عنوان بدبینی به آن داده شود آن است که آیا کشورهای پیشرفته دست اندرکار دستور کار ۲۱ در صدد نبوده‌اند که حجم و حدود بازار خود را برای چند سال آینده از این طریق تعیین نمایند یا به عبارت دیگری هدف بازاریابی برای خود نداشته‌اند.

۸ - از لحاظ سیاسی هم این نظریه وجود دارد که کشورهای پیشرفته علاوه بر ابزارهایی مانند، حقوق بشر و نظم نوین جهانی در صدد هستند این ابزار جدید یعنی دستور کار ۲۱ را برای سرکوب کردن ملت‌ها و کشورها در آینده بکار ببرند.

باید به وسیله کشورهای جهان سوم و بقیه توسط مجامع بین‌المللی تامین گردد. اشکالاتی که در این زمینه دیده می‌شود به شرح زیر می‌باشد:

۱ - برآوردها از دقت کافی برخوردار نبود بنابراین نمی‌تواند مورد استناد قرار گیرد.

۲ - اولویت‌ها باید توسط خود کشورها تعیین شود که تصور نمی‌رود همه این کشورها دارای برنامه باشند به علاوه مشکل عمده کشورهای فقیر در درجه اول تامین غذا است که در حد بخور نمیر باشد و برنامه‌های دیگر نمی‌تواند اولویت داشته باشد.

۳ - به فرض آنکه همه عوامل فراهم باشد تامین ۸۰ درصد هزینه‌ها به هیچ وجه در توان این کشورها نیست اگر این امکان وجود داشت نیاز به فرماندهی کشورهای پیشرفته نبود.

۴ - کمک‌های مجامع بین‌المللی قطعاً مشروط به خرید ماشین‌آلات و تکنولوژی خاص و متخصصین ذیربط از آن مجامع است و نمی‌تواند اهرم مثبتی در جهت بکارگیری نیروها در کشورها بوده و کالاها و خدمات با استاندارد بالائی باشد.

۵ - مسئله عمده جریمه کشورهای پیشرفته بابت سهمی که در آلوده‌سازی محیط دارند می‌باشد. قسمت عمده آلودگی‌ها مربوط به این گروه از کشورها و تمدنی که آنها به جهان ارائه داده‌اند است.

۶ - اگر قرار باشد مصرف همچنان در کشورهای پیشرفته با بی‌بند و باری باشد و آنچه می‌خواهند به هر قیمتی در اختیار آنها قرار گیرد مسلماً نتیجه‌ای برای کشورهای جهان سوم بدست نخواهد آمد. شرط اصلی می‌بایست آن باشد که تعدیل اساسی در مصرف کشورهای پیشرفته به عمل آمده و صرفه جوئی‌های مربوط در صندوقی برای کمک به کشورهای جهان سوم و به خصوص کشورهای فقیر جمع‌آوری و پرداخت گردد در

